

آشنایی با استان اصفهان

اصفهان در گذر تاریخ

استان اصفهان دارای قدیمی ترین شهرهای ایران می باشد. شهر اصفهان را درکتب و اسناد تاریخی به نام های آپادانه، آصفهان، اسباهان، اسپهان، اسپاتنا، اسپادانا، اسپدانه، اسپهان، اسپینر، اسفاهان، اسفهان، اسباهان، اصبدانه، گابیه، گبی، گی، نصف جهان و یهودیه و . . . می توان یافت. شهر اصفهان دارای موزه های متنوع مانند گنجینه هنرهای تزئینی و هنرهای معاصر اصفهان، کاخ موزه چهل ستون، موزه تاریخ طبیعی، موزه آب، موزه حمام علی قلی آقا، باغ موزه پروانه ها، موزه شهدای اصفهان . . . است.

تاریخچه

بیشتر باستان شناسان و تاریخ نگاران بر این باورند که این منطقه در دوران قبل از اسلام مخصوصاً دوران حکومت ساسانیان، به دلیل اینکه مرکز گردآمدن سپاه بوده و سپاهان ناحیه جنوبی کشور مانند بختیاری، خوزستان، کرمان، سیستان، فارس و غیره در این منطقه جمع می شدند. آنجا را «اسپهان» گفته، بعد از فتح ایران توسط اعراب به علت آنکه در زبان عربی حرف «پ» وجود ندارد، با گذشت زمان به «اصفهان» تبدیل شده است. براساس نوشته استاد پورداد «ارزش این وجه اشتقاق فقط در این است که می رساند در لهجه قدیمی اصفهان، اسباه بوده است.» در اسناد تاریخی اطلاعات کافی و درستی به طور پیوسته از این شهر وجود ندارد، هرچند همه ی تاریخ نگاران بر این عقیده اند که اصفهان در مرکز فلات ایران قرار داشته است. در محل فعلی شهر آثار تاریخی، باستانی از دوران مختلف به یادگار مانده است، که نشان دهنده قدمت این شهر است. این شهر تاریخی را به زمان حکومت طهمورث، سومین پادشاه سلسله پیشدادیان نسبت می دهند. در زمان کوروش بزرگ در جنگ بابل یهودیان را از زندان نبوکد نصر شاه بابل آزاد کرد، تعدادی از آنان به فلسطین رفته، شماری به ایران مهاجرت کردند و در منطقه دارالیهودیه مسکن گزیدند. این منطقه در همسایگی منطقه جی بود که هر دو باهم ترکیب شده و اصفهان را ساختند. در اسناد تاریخی آمده است دلیل انتخاب آن منطقه توسط یهودیان به دلیل مشابه بودن آب و خاک آن با اورشلیم بود. یهودیان مقداری از آب و خاک اورشلیم را همراه داشتند و به هر مکان که می رسیدند آب و خاک آن را آزمایش می کردند. به دستور یزگرد اول در گابای (اصفهان) پادگان نظامی، برای تعلیم و تربیت سپاهان ساخته شد. به نظر می رسد نام اسپهان، جاگزین نام گی شد. در سال ۴۴۲ ه.ق دوران سلجوقی، اصفهان را پس از یک محاصره طولانی و ویرانگر گشود. شهر را به دستور مظفر نیشابوری سریعاً بازسازی شد و سه سال از مردم هیچ مالیاتی گرفته نشد. مردمی که در جنگ از شهر مهاجرت کرده بودند به خاطر بازسازی و پیشرفت سریع شهر بازگشتند. طغرل حکومت خود را از ری به اصفهان منتقل کرد. اصفهان در دوران حکومت ملکشاه به اوج خود رسید آن هم به خاطر تدبیر و هوش وزیرش، خواجه نظام الملک طوسی بود، که باعث شد جمعیت آن دو برابر شود و بناهای زیبایی ساخته شود. در دوران حکومت شاه عباس صفوی پایتخت از قزوین به اصفهان منتقل شد این انتخاب به دلیل علاقه مندی پادشاه به طبیعت اصفهان، دوری از مرزها، کاهش قدرت قزلباشان، بهبود تجارت و اقتصاد مملکت، ترس شاه از جانش بود. در این دوران به خاطر شیخ بهایی بناهای متفاوتی با کاربردهای مختلف مانند

مسجدها، آب‌انبارها، کاروان‌سراها و . . در این شهر ساخته شد. این شهر زیبا در روزگار شاه عباس اول تا مرگ شاه عباس دوم برترین شهر خاورمیانه بود. در زمان ناصرالدین شاه حاکم شهرهای اصفهان و فارس، کردستان و لرستان، یزد به دست مسعودمیرزا ظل‌السلطان بود. او برای داشتن نیروی نظامی خود تلاش فراوان کرد، در اصفهان فوج‌های نظامی با لباس و اسلحه ارتش اتریش تشکیل داد و برای تربیت آن‌ها از آلمان معلم‌های نظامی استخدام کرد. ناصرالدین شاه از این حرکت ظل‌السلطان بیم داشت پس شبانه او را از حکومت برکنار کرد و تنها شهر اصفهان را برایش باقی گذاشت. او در ۳۴ سال حکومت در اصفهان، همه آثار تاریخی و بناهای دوران صفوی، باغ‌های ایرانی را ویران کرد. پس از اشغال ایران توسط متفقین، اصفهان به محل دعوا و جنگ نیروهای محلی تبدیل شد. در آن دوران شهر به دلیل تأثیر حزب توده نیروی کار فروانی را در خود جای داد و به شهری صنعتی تبدیل شد.

موقعیت جغرافیایی استان اصفهان

استان اصفهان با مساحت ۱۰۷۰۴۵ کیلومتر مربع (معادل ۵۷/۶ درصد از مساحت کشور) بین ۳۰ درجه و ۴۲ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۷ دقیقه عرض شمالی و ۴۹ درجه و ۳۸ دقیقه تا ۵۵ درجه و ۳۲ دقیقه طول شرقی در بخش مرکزی ایران در جلگه ای حاصلخیز و پربرکت واقع شده و به طور خلاصه می‌توان گفت اکثر شهرها و روستاهای آن حاصل جریان زاینده رود است. شکل استان از لحاظ گسترش در امتداد طول و عرض جغرافیایی به گونه‌ای است که میانگین طول آن ۵۳۲ کیلومتر و عرض استان برابر با ۴۰۵ کیلومتر می باشد.

استان اصفهان از شمال به استان‌های مرکزی، قم و سمنان، از جنوب به استان‌های فارس و کهگیلویه و بویراحمد، از مشرق به استان‌های یزد و خراسان جنوبی و از غرب به استان‌های لرستان و چهارمحال و بختیاری محدود می‌شود.

براساس آخرین تقسیمات کشوری استان اصفهان دارای ۲۸ شهرستان، ۵۱ بخش، ۱۱۲ شهر و ۱۳۱ دهستان می باشد.

۲۸ شهرستان استان اصفهان عبارتند از: ۱ اصفهان، ۲ کاشان، ۳ نجف‌آباد، ۴ اردستان، ۵ آران و بیدگل، ۶ برخوار، ۷ بویین و میاندشت، ۸ تیران و کرون، ۹ دهقان، ۱۰ خمینی شهر، ۱۱ خوانسار، ۱۲ خور و بیابانک، ۱۳ چادگان، ۱۴ سمیرم، ۱۵ شاهین شهر و میمه، ۱۶ شهرضا، ۱۷ فریدن، ۱۸ فریدونشهر، ۱۹ فلاورجان، ۲۰ گلپایگان، ۲۱ لنجان، ۲۲ مبارکه، ۲۳ نایین، ۲۴ نطنز و چهار شهرستان جدید ۲۵ کوهپایه، ۲۶ ورزنه، ۲۷ هرنند و ۲۸ جرقویه.

روز: ۱۴۰۰/۰۳/۰۱

نام شهرهای استان اصفهان براساس آخرین تقسیمات کشوری

ردیف	نام شهر	نام بخش	نام شهرستان	ردیف	نام شهر	نام بخش	نام شهرستان	ردیف	نام شهر	نام بخش	نام شهرستان
۱	اردستان	مرکزی	اردستان	۳۹	کوشک	مرکزی	خمینی شهر	۷۷	کاشان	مرکزی	کاشان
۲	زواره	زواره	اردستان	۴۰	خوانسار	مرکزی	خوانسار	۷۸	کامو و چوگان	قصر	کاشان
۳	مهایاد	مرکزی	اردستان	۴۱	ویست	مرکزی	خوانسار	۷۹	مشکات	مرکزی	کاشان
۴	اژییه	جلگه	اصفهان	۴۲	چندق	مرکزی	خور و بیابانک	۸۰	نیاسر	نیاسر	کاشان
۵	اصفهان	مرکزی	اصفهان	۴۳	خور	مرکزی	خور و بیابانک	۸۱	گلپایگان	مرکزی	گلپایگان
۶	یهارستان	مرکزی	اصفهان	۴۴	قرخی	مرکزی	خور و بیابانک	۸۲	گلشهر	مرکزی	گلپایگان
۷	تودشک	کوهپایه	اصفهان	۴۵	دهاقان	مرکزی	دهاقان	۸۳	گودک	مرکزی	گلپایگان
۸	حسن آباد	جرقویه علیا	اصفهان	۴۶	گلشن	مرکزی	دهاقان	۸۴	باغ بهادران	باغ بهادران	لنجان
۹	زیار	مرکزی	اصفهان	۴۷	بیده	دناکوه	سمیرم	۸۵	باغشاد	مرکزی	لنجان
۱۰	سجزی	کوهپایه	اصفهان	۴۸	حنا	مرکزی	سمیرم	۸۶	چرمهین	باغ بهادران	لنجان
۱۱	چهجاورستان	مرکزی	اصفهان	۴۹	سمیرم	مرکزی	سمیرم	۸۷	چمگردان	مرکزی	لنجان
۱۲	کوهپایه	کوهپایه	اصفهان	۵۰	فتح آباد	وردشت	سمیرم	۸۸	زاینده رود	مرکزی	لنجان
۱۳	محمدآباد	جرقویه سفلی	اصفهان	۵۱	کمه	پادانا	سمیرم	۸۹	زرین شهر	مرکزی	لنجان
۱۴	نصر آباد	جرقویه سفلی	اصفهان	۵۲	ولک	مرکزی	سمیرم	۹۰	سده لنجان	مرکزی	لنجان
۱۵	نیک آباد	جرقویه سفلی	اصفهان	۵۳	شاهین شهر	مرکزی	شاهین شهر و میمه	۹۱	قوئلادشهر	مرکزی	لنجان
۱۶	ورزنه	بن رود	اصفهان	۵۴	گرگاب	مرکزی	شاهین شهر و میمه	۹۲	ورنامخواست	مرکزی	لنجان
۱۷	هرند	جلگه	اصفهان	۵۵	گزبرخوار	مرکزی	شاهین شهر و میمه	۹۳	ده سرخ	گرگن جنوبی	میارکه
۱۸	ابوزیدآباد	کوپرات	آران و بییدگل	۵۶	لای بید	میمه	شاهین شهر و میمه	۹۴	دیزچه	مرکزی	میارکه
۱۹	آران و بییدگل	مرکزی	آران و بییدگل	۵۷	میمه	میمه	شاهین شهر و میمه	۹۵	زیباشهر	گرگن جنوبی	میارکه
۲۰	سفیدشهر	مرکزی	آران و بییدگل	۵۸	وزوان	میمه	شاهین شهر و میمه	۹۶	طالخوانچه	مرکزی	میارکه
۲۱	نوش آباد	مرکزی	آران و بییدگل	۵۹	شهرضا	مرکزی	شهرضا	۹۷	کرکوند	مرکزی	میارکه
۲۲	حبیب آباد	حبیب آباد	برخوار	۶۰	منظریه	مرکزی	شهرضا	۹۸	میارکه	مرکزی	میارکه
۲۳	خورزوق	مرکزی	برخوار	۶۱	داران	مرکزی	قزیدن	۹۹	مجلسی	مرکزی	میارکه
۲۴	دستگرد	مرکزی	برخوار	۶۲	دامنه	مرکزی	قزیدن	۱۰۰	اتارک	اتارک	نایین
۲۵	دولت آباد	مرکزی	برخوار	۶۳	برف انبار	مرکزی	قزیدونشهر	۱۰۱	یاقران	مرکزی	نایین
۲۶	سین	مرکزی	برخوار	۶۴	قزیدونشهر	مرکزی	قزیدونشهر	۱۰۲	نایین	مرکزی	نایین
۲۷	شاپورآباد	حبیب آباد	برخوار	۶۵	ابریشم	مرکزی	قلاورجان	۱۰۳	جوزدان	مرکزی	نصف آباد
۲۸	کمشچه	حبیب آباد	برخوار	۶۶	اشترجان	مرکزی	قلاورجان	۱۰۴	دهق	مهردشت	نصف آباد
۲۹	اقوس	مرکزی	بو پین و میاندشت	۶۷	مینادشت	مرکزی	قلاورجان	۱۰۵	علویچه	مهردشت	نصف آباد
۳۰	بوپین و میاندشت	مرکزی	بو پین و میاندشت	۶۸	یهاران شهر	پیریکران	قلاورجان	۱۰۶	کهریزسنگ	مرکزی	نصف آباد
۳۱	تیران	مرکزی	تیران و کرون	۶۹	پیریکران	پیریکران	قلاورجان	۱۰۷	گلدشت	مرکزی	نصف آباد
۳۲	رضوانشهر	مرکزی	تیران و کرون	۷۰	زازران	قهدریجان	قلاورجان	۱۰۸	نصف آباد	مرکزی	نصف آباد
۳۳	عسگران	کرون	تیران و کرون	۷۱	قلاورجان	مرکزی	قلاورجان	۱۰۹	یادرو	امام زاده	نطنز
۳۴	چادگان	مرکزی	چادگان	۷۲	قهدریجان	قهدریجان	قلاورجان	۱۱۰	خالدآباد	امام زاده	نطنز
۳۵	رزوه	مرکزی	چادگان	۷۳	کلشادوسودرجان	مرکزی	قلاورجان	۱۱۱	طرق رود	مرکزی	نطنز
۳۶	اصغرآباد	مرکزی	خمینی شهر	۷۴	برزک	برزک	کاشان	۱۱۲	نطنز	مرکزی	نطنز
۳۷	خمینی شهر	مرکزی	خمینی شهر	۷۵	جوشقان قالی	قصر	کاشان				
۳۸	درچه	مرکزی	خمینی شهر	۷۶	قصر	قصر	کاشان				

آب و هوای استان اصفهان

آب و هوای استان اصفهان استان اصفهان از نظر آب و هوایی به سه نوع تقسیم می‌شود، آب و هوای بسیار خشک تا گرم و خشک، آب و هوای نیمه مرطوب تا مرطوب و سرد، آب و هوای نیمه خشک. دلیل این تنوع آب و هوایی در این استان تفاوت ارتفاعات در مناطق مختلف است. ۱۰ درصد از بیابان های ایران در این استان قرار دارد، که قسمت بزرگ آن را شهرستان های شهرضا، نائین، نجف آباد، اردستان، نظیر، آران و بیدگل، کاشان و اصفهان است. این استان دارای بخش های کوهستانی نیز

هست، که دارای آب و هوای معتدل است. به علت گستردگی آن شامل بخش‌های متعدد کوهستانی و جلگه‌ای است. این استان دارای تابستان‌های ملایم و زمستان‌های سرد و پربرف است. دلیل ساخت شهرها و روستاهای این استان وجود جریان زاینده رود است.

وضعیت فعلی اقتصاد استان اصفهان

استان اصفهان به دلیل قرار گرفتن در مرکز کشور دارای موقعیت بسیار خاص و استراتژیکی در کشور می‌باشد و دارای پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل فراوانی می‌باشد. با توجه به داشتن تنوع شرایط آب و هوایی، در این استان محصولات گوناگون قابل برداشت بوده و دارای ظرفیت‌های بالایی در تولیدات زراعی و دامی و باغی با اراضی زیرکشت آبی و دیم می‌باشد.

استان اصفهان در بخش صنعت، پیشگام بوده و یکی از صنعتی‌ترین استان‌های کشور با برخورداری از شهرک‌های صنعتی فعال متعدد و معادن فعال گوناگون می‌باشد. علاوه بر این، وجود کارخانه‌های بزرگ و پایه همچون فولاد مبارکه و ذوب آهن، پتروشیمی، دارو سازی و ... نقش پیشرو در کشور را دارا می‌باشد.

استان اصفهان در بخش انرژی، با داشتن سد زاینده رود و نیروگاه‌های مختلف مانند نیروگاه‌های خورشیدی فعال از نظر تولید انرژی الکتریکی نقش موثری در تولید انرژی را در کشور دارد.

استان اصفهان با داشتن ۵ گمرک در صادرات ۷۹ کشور را هدف قرار داده است و در این بخش ۹۰۶ میلیون دلار صادرات را به خود اختصاص داده است. همچنین در بخش واردات نیز ۵۶۴ میلیون دلار واردات در سال ۱۳۹۹ را در کارنامه فعالیت خود دارد.

در بخش بازاری سرمایه با دارا بودن تالار بورس اوراق بهادار یکی از استان‌های برتر در این راستا بوده و شاخص کل ۱۳۰۷۷۰۷/۱۳ را در سال ۱۳۹۹ به خود اختصاص داده است.

استان اصفهان با دارا بودن ۲۸ شهرستان و ۱۱۲ شهر و ۱۲۹ روستا دارای ۶۷ مرکز دانشگاهی دولتی و غیر دولتی بوده و براساس آخرین آمار در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ تعداد ۲۱۲۸۶۷ هزار نفر دانشجو را به خود اختصاص داده است. همچنین با دارا بودن ۵۱ مرکز ثابت فنی و حرفه ای پستوانه موثری برای تربیت نیروی متخصص جهت فعالیت‌های اقتصادی در رشته‌های گوناگون می‌باشد.

این استان با دارا بودن نرخ با سواد ۹۰ درصد و داشتن ۳۱۹ مرکز بهداشتی و درمانی و ۶۹ بیمارستان با داشتن کادر پزشکی متخصص یکی از مراکز مطرح در بخش اقتصاد درمان می‌باشد.